

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

תוכן

א. שטף נהר קוריו עציו ואבניו ונתנו בתוך שדה חבירו הרי אלו שלו מפני שנתיאשו הבעלים ... הא סתמא לא הכא ... ביכולין להציל על ידי הדחק מרדפין לא אייאוש אין מרדפין אייאושי מיאש.....1

ב. כיצד אמרו התורם שלא מדעת תרומתו תרומה הרי שירד ... אם חושש משום גזל אין תרומתו תרומה ואם לאו תרומתו תרומה ... כלך אצל יפות ... ליקטו הבעלים והוסיפו עליהן בין כך ובין כך תרומתו תרומה.....3

ג. אתם גם אתם אמר רחמנא לרבות שלוחכם מה אתם לדעתכם אף שלוחכם לדעתכם
6

ד. כי יותן דומיא דכי יתן מה יתן לדעת אף כי יותן נמי לדעת.....7

ה. הני תמרי דזיקא ... אכלינן להו ... כיון דאיכא שקצים ורמשים דקא אכלי להו מעיקרא יאושי מיאש מנייהו.....7

ו. יתמי דלאו בני מחילה נינהו ... מוהזק ועומד ... כרכתא ... אסירן.....8

ז. כריכות ברשות הרבים ... שיש בו סימן הייב להכריז ... סימן העשוי לידרם הוי סימן
9

ח. מקום ... הוי סימן ... והאלומות בין ברשות הרבים בין ברשות היחיד נוטל ומכריז.9

דף כב.

א. שטף נהר קוריו עציו ואבניו ונתנו בתוך שדה חבירו הרי אלו שלו מפני שנתיאשו הבעלים ... הא סתמא לא הכא ... ביכולין להציל על ידי הדחק מרדפין לא אייאוש אין מרדפין אייאושי מיאש

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

כבר התבאר במסכת ב"ק דף קיד. שאבידה לאחר¹ שנתיימש הבעלים ממנה, שאמר וי לחסרון כים², אפילו יש בה סימן, ויודע של מי היא³, הרי היא של המוצא.

לפיכך המציל מיד ליסטיין⁴ ישראל הרי אלו שלו דמסתמא נתיימשו הבעלים ממנו, ואם יודע שלא נתיימשו חייב להחזיר, ולהלן יתבאר דין לסטים עכו"ם.

וכן אם אנס ממנו העכו"ם⁵ מטלטלין ובא אחר והציל מידו, זכה בהם וא"צ להחזיר לבעלים, משום שבודאי מתיימש מהם⁶, אבל אם אנס ממנו ספרים, לא זכה שאין הבעלים מתיימשים מספרים, שבודאי לא יוכל למכרם רק לישראל, והלוקח ודאי יחזירם לו אם ביש בהם סימן⁷, וצריך להחזיר הספרים והבעלים ישלמו לו דמיהם.

¹ שו"ע ונו"כ רסב ה

² ונראה פשוט שא"צ דוקא לשון וי לחסרון כים, דה"ה בכל לשון שמשמעו שמתיימש מלמצוא אבידתו ומשלים עם חסרונה. וכתבו בקצה"ח ונה"מ סימן שעא וכן בסימן שסג סק"א, דאע"פ שאין יאוש בקרקע, וה"ה בעבדים ובשטרות, היינו ביאוש גזילה, אבל ביאוש דאבידה מועיל, ועי' שו"ת פרי יצחק ח"ב.

³ בכסף הקדשים סימן רסב מצדד לומר שלא נאמר דין יאוש אלא בין בני ישראל, אבל לא לגבי בני נח, וכ"ש עכו"ם באבידת ישראל שאינו זוכה רק בהפקר גמור, וכעין זה כתב בערך ש"י סימן רנט סעיף ז, וכ"כ בנה"מ סימן קה סק"ב, ועי' שו"ת מהרש"ם ח"ד סימן ט, טבעת החושן סימן רסב עמוד לו. ובשו"ת חות יאיר סימן עט משמע שאין עכו"ם מוזהר בהשבת אבידה, וצ"ע.

⁴ שו"ע ונו"כ שסח

⁵ רמ"א רלו ח

⁶ ובשי"ך שם כתב שה"ה אם גזל ישראל מהעכו"ם א"צ להחזיר, הקשה בנה"מ (וכן בט"ז סימן קפא) דהא קי"ל שאין ש"ר מועיל בעל כרחו של גזלן, ובסימן קפא סק"א תירץ הנה"מ דגבי ניים הוי כאבודה מכל אדם ונעשה כהפקר גמור, ודוקא כשאינו יכול להציל אפילו ע"י הדחק, אבל כשיכול להציל ע"י הדחק לא מיקרי אבודה מכל אדם, וכן תירץ בסימן שסא סק"ב ביתר אריכות, שלא אמרו דש"ר בע"כ לא הוי ש"ר אלא כשהיאוש בא לאחר שבא ליד גזלן, דבאיסורא אתי לידה. משא"כ באנס שמיד כשרואהו מתיימש גם קודם שנמלו הגזלן, הוי ביאוש דאבידה, ולא מיבעיא אם בא אחר והציל שלא הניח לגזלן לקחתו, דדמי למציל מן הארי, דמה לי יאוש מפני ארי או מפני אנס, אלא אפילו הוציא מיד הגזלן, כיון שנתיימש קודם שבא לידו הוי ביאוש דאבידה וזכה בו, ואף הגזלן עצמו שמחמתו בא היאוש לא הוי אצלו יותר מאבידה שאין עליו חיוב השבה מדין גזילה, אלא מדינא דגרמי שגרם לו שיתיימש. ובחזו"א ב"ק סימן טז סק"ה פירש דאיירי שהציל בפיוס או בממון, ודחה סברת הנה"מ.

⁷ רמ"א שם ובדרכי משה. ובשו"ת בית שלמה או"ח ח"א סימן נז מצדד לומר שגם טלית של מצוה דינו כספרים.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

הרואה ששטף נהר חפץ של חבירו, או שלקחו חיה טורפת, וכן כשנפלה דליקה⁸, באופן שמדרך העולם⁹ אין הבעלים ולא אחר יכול להצילו הרי זו אבידה שאבודה מכל אדם¹⁰, ואם עמד אחד והצילו, אף על פי שיש בו סימן והבעלים עומד וצווה שאינו מתייאש¹¹, הרי הוא של המציל¹².

שיירא שעמד עליה גייס¹³ במדבר וטרף מחפציהם, אם אי אפשר להציל וטרח אחד והציל, הרי אלו שלו, ואם אפשר להציל, וקדם אחד מהם והציל, אפילו אמר המציל שמציל לעצמו ושתק בעל החפץ, הרי הוא של בעלים. היה אפשר להציל ע"י הדחק, אם אמר בפני בעל החפץ שמציל לעצמו זכה בו, ואם לאו לא זכה בו, שכל שיכול להציל ע"י הדחק אינו בגדר אבודה מכל אדם, ואין אדם יכול לזכות בשל חבירו כל זמן שלא נתייאש.

ב. כיצד אמרו התורם שלא מדעת תרומתו תרומה הרי שירד ... אם חושש משום גזל אין תרומתו תרומה ואם לאו

⁸ ע"י רמ"א סימן רסד סעיף ה, וע"י נה"מ סימן שג סק"ו דהיינו כשאי אפשר להציל כלל, אבל כשיכול להציל ע"י אחרים, אין דינו כזומו של ים

⁹ כתב מהרי"ק שורש ג דאפילו היבא דלא ברי היזקא ואפשר שלא יאבד הממון, אפ"ה כיון שנאבד עפ"י הרוב יש לומר שמתיאש, והביא ראיה לדבריו. והמשל"מ פ"ו מה' אבידה הלכה ב דחה ראיית המהרי"ק, ונראה שסובר המשל"מ שדוקא כשאי אפשר בשום אופן להציל מיקרי אבודה מכל אדם, וכן משמע קצת מדברי כמה פוסקים שהזכירו שהציל בדרך נס. וע"י חזו"א ב"ק סימן יח סק"ג מ"ש בהגדרת אבודה מכל אדם.

¹⁰ והיינו כשאינו יכול להציל אפילו ע"י הדחק, וזהו שאמרו אבודה ממנו ומכל אדם, אבל אם יכול להציל ע"י הדחק, אפילו ע"י אחרים, שוב אינו דומה לזומו של ים, וע"י ברמ"א סימן רסד סעיף ה בנפלה דליקה וברחו היהודים וכו', ומשמע דלאו דוקא אבודה מכל אדם, שאם היהודים אינם יכולים להציל, אף על פי שהגויים יכולים להציל מיקרי אבודה מכל אדם.

¹¹ שו"ע ונו"כ רנ"ז

¹² בשו"ת חלקת יעקב ח"ג סימן א דן במי שהופקד אצלו בשעת המלחמה באירופה אלף דולר בפקדון, ולאחר המלחמה נאבד זכרו של המפקיד ואינו יודע גורלו ולא של יורשיו, מה יעשה הנפקד, ורצה השואל לומר שמכיון שממון היהודים בארצות אירופה נעשה הפקר ע"י מלכות הרשעה, ה"ז כאבודה מכל אדם, וזכה הנפקד בפקדון זה. והחלקת יעקב דחה דבריו, שמדינא דמלכותא צריך להחזיר, וגם לפני משורת הדין מצוה להחזיר, ועוד שמסתמא דעת המפקיד היתה שבודאי היתה לנפקד אפשרות להעביר הכסף למקום בטוח, וגם אפשר להטמין בחדרי הדרים. עיין שם שהאריך בזה, ועיין פתחי חושן חלק ב פרק ב הערה לו.

¹³ שו"ע ונו"כ קפ"א א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

תרומתו תרומה ... כלך אצל יפות ... ליקטו הבעלים

והוסיפו עליהן בין כך ובין כך תרומתו תרומה

כבר התבאר במסכת קידושין דף נב: שהתורם שלא ברשות¹⁴, כגון שהיו פירות תלושין ובא אחד ותרמן בלי לשאול רשות מהבעלים, או שירד לתוך שדה חבירו, ותלש משל בעה"ב לקחתם לעצמו, שחשב שבעה"ב¹⁵ אין מקפיד עליו שיקח ויאכל כרצונו, ותרם מהם כדי שיוכל לאכול, וליקט פירות שלא ברשות כדי שיקחם, או שרצה לקנותם ממנו וסבר שבודאי ניהא לי לבעה"ב ומסכים, וה"ה אם ליקט לצורך בעה"ב ותרם¹⁶. אם בא בעל הבית וראה שתרם, ואמר לו – כלך אצל יפות – כלומר – היה לך לילך אצל יפות מהן וליתן מהן לכהן. אם היו שם יפות ממה שתרם¹⁷ תרומתו¹⁸ תרומה¹⁹, שהרי אינו מקפיד. וכ"ש אם²⁰ אמר לו יפה עשית, או אני מרוצה, דתרומתו תרומה.

ואם לא היו שם יפות אין תרומתו תרומה שלא אמר לו אלא על דרך מיהוי. וכונתו אם מצאת עוד יפות מאלו היית גוזלן. אולם אם פירש ואמר שכוונתי שיהי' תרומה, מועיל²¹.

¹⁴ רמב"ם הלכות תרומות פרק ד הלכה ג

¹⁵ כן משמע בבבאור הגר"א יו"ד סי' של"א סקע"ו שהביא מסרס"א:

¹⁶ ר"י קורקוס בפ"י ב' ובגזלן בודאי לא מיירי דדין גזלן כ' רבנו בהי"א ועוד דבגזלן ודאי מקפיד בעה"ב:

¹⁷ אף על גב שגם הוא תרם מן היפות ולא מן הבינוניות ודרך רוב בנ"א לתרום מן הבינוניות דהיינו מן היפות על היפות ומן הרעות על הרעות והוא הלך ותרם הכל מן היפות אפ"ה כיון שגילה בעה"ב דעתו דניהא לי ואינו מקפיד תרומתו תרומה ולא אמרי' כיון שאמר לו הי' לך לקחת יותר יפות מהן הרי גילה דעתו שאין מרוצה במעשיו שלא עשה כן אלא להודיע לשליח שאין לו לחשוש לגזל. ר"ש תרומות פ"ד מ"ד וכ"כ הריטב"א בקדושין מ"א א':

¹⁸ כסף משנה ורדב"ז ור"י קורקוס והמ"ז ביו"ד סי' של"א סל"א והגר"א שם כולם פי' דכונת רבנו דלמפרע הוי תרומה וכ"פ במאירי בב"מ כונת רבנו:

¹⁹ ואף על גב דביאוש שלא מדעת קי"ל דלא מהני ולא אמרי' איגלאי מילתא למפרע שאני הכא דמצוה היא ופירות לאפרושי מיניהו קיימו וכיון דגלי דעת' דניהא לי הו"ל כאילו שויה שליח מעיקרא. רמב"ן ורשב"א וריטב"א וחי' הר"ן ב"מ כ"ב א' ורש"י בקדושין נ"ב ב' ורבנו יונתן ורחב"ש שם.

²⁰ ר"י קורקוס

²¹ ר"י קורקוס ושם נסתפק בזה אבל לכאוי' ממ"ש שאם בעה"ב מוסיף עליהן מהני אף שאמר כלך אצל יפות ואין יפות מהן נ' דגם כה"ג מהני. דרך אמונה ציון ההלכה שם צח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובעט' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ואם בא בעל הבית וליקט והוסיף בין יש לו יפות מהן בין אין לו²², תרומתו תרומה.

ואם שתק ולא א"ל כלום, ולא הוסיף²³, יש דעות בזה.

וכ"ז דעת הרמב"ם²⁴ והשו"ע²⁵ שמועיל גילוי דעת לחוד שיהיה תרומה למפרע²⁶, אבל דעת רוב הראשונים²⁷ שאם לא עשאו שליח אין מועיל כלל גילוי דעתו שיהא תרומה למפרע²⁸.

ולדעתם רק אם עשאו שליח ולא אמר לו לתרום מן היפה, והלך ותרם מן היפה מועיל גילוי דעת הנזכר²⁹.

ולענין שיהא תרומה מכאן ולהבא, מועיל הגילוי דעת³⁰ אף אם לא עשאו שליח. האומר לחברו צא ולקוט לך תאנים מתאנתי, או מלא לך כלכלה זו תאנים מוציא עליהן תרו"מ משל בעה"ב שודאי אדעתא דהכי נתן לו³¹.

²² גלי דעתו דודאי ניהא לי' וא"כ אפי' אין יפות מהן לא כיון למחות אלא כיון לומר בדרך בדיחותא
²³ בשטמ"ק ב"מ כ"ב א' בשם שיטה כ' שתרומתו תרומה אבל ברמב"ן כ' שאם שתק יכול לומר לו לתקוני שדרתיך ולא לעוותי ובחי' ריטב"א החדשות שם כ' דמסתמא ניהא לי' עד שיהא הוכחה דלא ניהא לי' ומל' רבנו שכי' שהרי אינו מקפיד משמע קצת דבעי ראי' שאינו מקפיד ועי' בתוס' הרא"ש שם ובשטמ"ק בשם תוס' שאנץ.

²⁴ וכ"ז דעת התוס' רי"ד בקדושין נ"ב ב' וכן הסמ"ג עשין קל"ד העתיק לשון רבנו וכן הטור יו"ד סי' של"א ועי' בחי' הר"ן עירובין מ"א א'.

²⁵ יו"ד שלא לא

²⁶ בחזו"א מעשרות סי' ז' סקי"ד כתב שדעת רבנו לא הגענו להבינם וכל הראשונים חלקו ע"ז.

²⁷ תוס' וריטב"א ותוס' הרא"ש בעירובין ע"א א' ותוס' ורמב"ן וריטב"א ותוס' הרא"ש ונמוקי' ותוס' ר"י הזקן בקדושין נ"ב ב' וכן בשיטה לא נודע למי שם וכ"כ הריטב"א בב"מ כ"ב א' בשם הראב"ד ורש"י וכ"ה בריטב"א החדשות ובשטמ"ק בשם הריצב"ש שם וכ"ד הר"ש בתרומות פ"ד מ"ד וכ"כ הפרישה ביו"ד סי' של"א סקמ"ז בשם רבו ועי' במאירי בב"מ וקדושין ועירובין שחביא ב' הדעות

²⁸ ואף על גב דאם הוא זכות גמור מהני אף בלא שליחות דוכי' מטעם שליחות וכן"ל סק"ב ה"מ כשיודע שהוא זכות לו אבל כאן שלא ידע שהוא זכות עד אח"כ לא מהני (תה"ד סי' קפ"ח).

²⁹ שהוכיח סופו על תחלתו שאף על היפות עשאו שליח

³⁰ ריטב"א בקדושין ובב"מ והביא שם בשם רש"י כן וכן בריטב"א החדשות ובשטמ"ק בשם הריצב"ש שם ובשם שיטה וכן בשיטה לא נודע למי בקדושין נ"ב ב' וכ"ה בירו' תרומות פ"א ה"א ויש אחרונים שרצו לפרש גם דעת רבנו דמיירי מכאן ולהבא וכ"ז קצת במל"מ וכ"כ בישועות מלכו ועי' משכנ"י יו"ד סי' ע"א שגם הוא רצה להעמיס כן בדברי רבנו אבל בחזו"א מעשרות סי' ז' סקי"ד לא ניהא לי' בזה וגם לשון רבנו שהרי אינו מקפיד לא משמע כן כלל וכן בחזו"א נחום פ"א מ"א כ' דדעת רבנו דחל למפרע ועי' במע"א שגם הוא הרבה להקשות ע"ז.

³¹ תוספתא מעשרות פ"ב ה"ז וכפי' המ"ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ג. אתם גם אתם אמר רחמנא לרבות שלוחכם מה אתם

לדעתכם אף שלוחכם לדעתכם

כבר התבאר במסכת קידושין דף מא: שעושה אדם³² שליח³³ להפריש ל³⁴ תרומות ומעשרות שנאמר (במדבר יח פסוק כח) **בֵּן תָּרִימוּ גַם אִתְּכֶם לְרֵבּוֹת שְׁלוּחְכֶם**³⁵, וכן חלה³⁶, ופאה וביכורים, וכן לחלל³⁷ מע"ש ונטע רבעי³⁸, וכן לוי יכול לעשות ישראל שליח לתרום תרומ"ע.

א"צ למנות השליח בעדים, ואפי' אם הוא טמא³⁹ יכול למנות שליח⁴⁰, להפריש בטהרה והשליח מברך להפריש⁴¹ ולא המשלח⁴²

ואם אמר כל הרוצה לתרום יתרום מועיל גם כן, וכ"ש אם אמר כל השומע קולי יתרום הרי זה שליח גמור⁴³, אבל אם אמר כל התורם אינו מפסיד אין זה שליחות ואין יכול לתרום וכן אם אמר לו דבר שמוכן מזה שרצונו שיתרום לו הרי זה כעשהו שליח⁴⁴.

ואם אחד אומר לבעה"ב אני תורם כדי ליטול רשות והרכין לו בראשו מועיל⁴⁵.

³² רמב"ם תרומות פרק ד הלכה א

³³ ודעת רוב הראשונים דבעינן שליחות ממש ולא סגי בנתינת רשות ומ"מ העושה שליח לתרום א"צ לומר לו בהדיא שיעשה בשליחות אלא אם אמר לחברו צא תרום סתמא מתפרש באופן המועיל ע"פ דין תורה. חזו"א מעשרות סי' ז' סקט"ו ולא אמרי' דנתינת רשות תהני מדין זכי' כדלקמן דכיון שלא מינה אותו בפירוש י"ל דהדר בי' אח"כ כיון שאינה זכי' גמורה כמ"ש מרן בלקוטים לזרעים סי' ו' סק"א

³⁴ עיי' בשע"צ דבני חו"ל יכולין לקיים מצות תרו"מ ע"י שליח שיקנה עבורם ויעשר בשליחותם

³⁵ ואם שליח עושה שליח לכאורה הכא ודאי הוי מילי ועיין שיטתא לא נודע למי רפ"ב דקדושין ועיי' במאירי שם שרבותיו נסתפקו בזה ועיי' במקדש מעט ה' חלה סי' שכ"ט סק"ט י"א ועיי' במע"א שהאחרונים נחלקו בזה ואפי' אם הבעלים נתנו לו רשות לעשות שליח אחר י"א דהוי מילי ע"ש.

³⁶ יו"ד שכח

³⁷ ויכול לחלל המע"ש על המטבע של המשלח דאדעתא דהכי שלחיה. קונטרס הפרשת תרו"מ שהדפיס ר"ז

שפירא ז"ל ע"פ מרן

³⁸ כמבואר לעיל דף כד

³⁹ משנה ראשונה חלה פ"ב מ"ג

⁴⁰ ויכול לעשות שליח גם לאשתו ולעבדו ולבני ביתו ואז יכולין לחלל על מטבע שלו ואם לא עשאן שלוחים

לא יפרישו

⁴¹ רמ"א יו"ד סי' רס"ה ס"ב

⁴² עיי' מ"ב סי' תל"ב סק"י

⁴³ ר"ן נדרים ל"ו ב' ולא מהני מטעם זכי'

⁴⁴ וכן מוכח בתוספתא דמעשרות פ"ב ה"ז ע"ש וצריך לחלק בין זה לבין כל התורם אינו מפסיד. דרך אמונה

ציון ההלכה שם ז

⁴⁵ חזו"א שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ואם מינה אותו שליח⁴⁶ לפני שקנה המשלח את הפירות אינו מועיל שליחותו אך אם כבר יש לו אפי' אינו חייב עדיין, כגון שיש לו קמח ורוצה לעשות עיסה כיון שבידו לעשות יכול למנות שליח להפריש חלה וי"א⁴⁷ שיכולין להפריש מדין זכיה דהוי כשליחות וכן המנהג⁴⁸.

אם עשה שליח להקדים תרומה לביכורים, או לתרום מן הרע על היפה, אין שליח לדבר עברה ואין תרומתו תרומה⁴⁹.

דף כב:

ד. כי יותן דומיא דכי יתן מה יתן לדעת אף כי יותן נמי לדעת

כבר התבאר במסכת קידושין דף נט. שכל אוכל הראוי⁵⁰ לקבל טומאה⁵¹, אינו מקבל טומאה אלא אם כן נרטב תחילה באחד מ"שבעה משקים" מים, טל, שמן זית, יין, חלב, דם, דבש דבורים. המכשירו לקבל טומאה. ואינן מכשירין עד שיפלו על האוכלין ברצון הבעלים, ולא יהיו סרוחין שהמשקה הסרוח אינו מכשיר וכיון שהוכשר האוכל אף על פי שיבש והרי הוא נגוב הרי זה מקבל טומאה.

ה. הני תמרי דזיקא ... אנלינן להו ... כיון דאינא שקצים ורמשים דקא אנלי להו מעיקרא יאזשי מיאש מנייהו

⁴⁶ תוס' נזיר יב ומובא ביו"ד סי' שכ"ח ס"ב

⁴⁷ רמ"א ביו"ד סי' שכ"ח ס"ג וכמש"כ בחו"א זרעים לקוטנים סי' ו' סק"ג דמה"ש מהני גם בזה

⁴⁸ אך דוקא אם מינהו אבל מה שרגיל למנותו הרבה פעמים ועכשיו לא מינהו לא מהני

⁴⁹ טורי אבן חגיגה י' ב' ונוב"י קמא האה"ע סי' ע"ז ולכאוי"ל דמן הרע על היפה אין האיסור אלא שלא נתן את היפה ועל השליח אין איסור כלל כיון שלא הרשהו אלא ע"ז וא"כ השליח לא עשה עבירה ואפשר דל"ש ע"ז אין שליח לד"ע ומצאתי במע"א כאן שהעיר בזה ע"ש, ועי' תוס' הרא"ש קדושין מ"ב ב' ד"ה שאני. ציון ההלכה שם מב

⁵⁰ רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק א הלכה א ב

⁵¹ הטעם לכך הוא: "לפי שהתורה לא תחשב שום דבר, להיות ראוי לדינים שבו, עד שעת גמר מלאכתו, כמו בפירות לעניין תרומות ומעשרות... ולפי שדרך בני אדם בקצת פירות וירקות להדיחם מעפרם טרם שיאכלו אותם, לכן נאמר על כולם דרך כלל, שלא יהיו נקראים אוכל, עד שיוכשרו במים" (חינוך מצוה קס)..

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

כבר התבאר לעיל דף כא: שהמוצא פירות⁵² בעד שדה, וידוע שהפירות נפלו מהאילנות שבשדה זו, אם הם פירות הנמאסים בנפילה, הרי הם של מוצא, כגון תאנים שעם נפילתן נמאסות והבעלים מתייאשים קודם נפילתן, שדרך האילן להשיר פירותיו, אבל באילן שאין דרך להשיר פירות, ה"ז ביאוש שלא מדעת ואסורים.

וכן במקום שנמצאים שם בהמות או חיות שבודאי יאכלו אותם, הרי הם של מוצא, שודאי התייאש הבעלים מראש.

לפיכך תמרים שמשירם הרוח, מותרים, שחזקתן שהבעלים מחלום לכל אדם, מפני שהבהמות והחיות אוכלים אותם מחמת מתיקותם.

ו. יתמי דלאו בני מחילה נינהו ... מוחזק ועומד ... כרכתא ... אסירן

מה שהתבאר בפירות⁵³ בעד שדה מותרים אם הם נמאסים או במקום בעלי חיים, אם גילה בעל השדה דעתו שאינו מתייאש, כגון שהקיף השדה גדר, אסור לקחתם⁵⁴. וכן גם בלא גילוי דעת אם היו של יתומים, אסורים מכיון שאין יאוש של קמן יאוש⁵⁵, שאינם בני מחילה.

⁵² שו"ע ונו"כ רסו

⁵³ שו"ע ונו"כ שם

⁵⁴ והסמ"ע פירש שהקיף מקום האילנות שלא יכנסו שם בהמות וחיות, ובהך דתיקן מקום שיפלו שם הנובלות פירש הסמ"ע שתיקן מקום שלא ימאסו בנפילתן. וכתב בשו"ע הרב סעיף ו שבשתיקן מקום, אפילו הפירות שנפלו מחוץ לתיקון אסורין, וכ"כ בערוה"ש, שביוון שתיקן מקום זה הרי דעתו שלא יפלו יותר, ונמצא שמה שנפל בחוץ הרי זה בנדר יאוש שלא מדעת, מיהו אם ענפי האילן יוצאים מחוץ להיקף הרי ידע שעלולים ליפול שם, והרי זה כאילו לא עשה היקף. ובחידושי רעק"א כתב שמלשון הרמב"ם והמור ומחבר משמע שעיקר הטעם הוא משום שע"י ההיקף אנו רואים שמקפיד ואינו מתייאש, וסיים שיש נ"מ בין הטעמים בפירות הנופלים לאחר שמת בעל השדה, שלטעם הסמ"ע כיון שהקיף ושוב אין נמאסים ואין חיות מצויים, אסורים הפירות, שהרי גם היורש אינו מתייאש, אבל לסברת הרמב"ם אין גילוי דעת בעל השדה מועיל לאסור הפירות אלא כשהם שלו, אבל יורשין הם בחזקת שאר בני אדם שאינם מקפידים ומתייאשים.

⁵⁵ ולענין הפקר ומחילה של קמן, ע"י שו"ת שו"מ מהר"ד ח"ב סימן קצב (ע"י גם סוף סימן קצא) שהאריך בביאור הסוגיא, ובשו"ע הרב הלכות מציאה סעיף ז נראה שמהלך בין הפקר ומחילה לבין מתנה שנותן הקמן מרצונו, שמתקנת חז"ל מתנתו מתנה כדי שישאו ויתנו עמו. וע"י שו"ע סימן רלב סעיף ג שפסק בהרמב"ם שגם בקמן יש דין מחילה בפחות משתות.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

וכן אבידה שאין⁵⁶ בה סימן, כשנודע לו שהוא של יתומים חייב להחזיר, דאין יאוש מועיל בקטנים. אולם בסתם בכל הנ"ל אין אנו חוששים שהם של יתומים.

ז. כריכות ברשות הרבים... שיש בו סימן חייב להכריז...

סימן העשוי לידרס הוי סימן

כל דבר⁵⁷ שיש בו סימן, והיינו שחפץ זה משונה משאר חפצים כיוצא בו, שעל ידו יוכל בעל האבידה להוכיח שהחפץ הוא שלו⁵⁸, בין סימן בגוף החפץ, בין במדתו או במשקלו, חייב להכריז. ואפילו הוא במקום שעלולים לדרוך עליו נוטל ומכריז. שסימן העשוי לידרס הרי הוא סימן⁵⁹.

ח. מקום... הוי סימן... והאלומות בין ברשות הרבים בין

ברשות היחיד נוטל ומכריז

אפילו כשאין סימן בגוף החפץ, אם יש סימן במקום מציאת האבידה⁶⁰, חייב להכריז, ודוקא כשניכר שהונח שם ובעל האבידה יודע מקומו, אבל בדרך נפילה אין המקום סימן⁶¹, שבדרך נפילה אין הבעלים יודעים היכן נפל שיתן סימן המקום.

⁵⁶ נתה"מ שם יא ונראה פשוט דה"ה בדבר שיש בו סימן ושמענו שנתייאש הקמן שאינו מועיל. ועיין פתחי חושן חלק ב פרק ב הערה ו כתב יש לעיין באבודה מכל אדם שלדעת כמה פוסקים לאו מדין יאוש הוא, כמ"ש להלן הערה לו, אפשר שבאמת אף בשל קמן זכה המוצא. ועי' שו"ת בית יצחק או"ח סימן מד אות ו.

⁵⁷ שו"ע ונו"כ רסב ג

⁵⁸ והסימן הוא גורם לבעל האבידה שמתוך כך אינו מתייאש, וכן הוא גורם למוצא שיוכל להחזיר האבידה עפ"י הסימן. ומשמע מדברי הפוסקים שתלוי זה בזה, שכל שאין בו סימן להחזיר על פיו, מיקרי דבר שאין בו סימן והרי הוא של מוצא, אף על פי שיתכן שהאובד מתשיב דבר זה לסימן ואינו מתייאש, קבעו חז"ל שסימן כזה אינו מחייב את המוצא להכריז, שהרי בלא"ה לא יוכל להחזיר על פיו.

⁵⁹ רמב"ם הלכות גולה ואבדה פרק טו הלכה ח

⁶⁰ שו"ע ונו"כ רסז ז שסימן מובהק הוא.

⁶¹ שו"ע ונו"כ רסב ג וסעיף ט,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרך היומי

מסכת בבא מציעא

אין המקום⁶² סימן אלא בדברים גדולים שאין דרך בני אדם לגלגלם ממקומם, כגון אלומות של חיטה, או במקום שאין דרך בני אדם להלך, אבל דברים קטנים כגון כריכות קטנות, במקום שדרך בני אדם להלך⁶³, אין המקום סימן. שמכיון שמתגלגלים ע"י רגלי בני אדם אינו סומך על מקום הנחתו ומתייאש.

ציבורי פירות אין דרך בני אדם לדרוס ולהזיז ממקומם, ובהם המקום סימן⁶⁴.

מקום שדרך להניח הפצים כאלה⁶⁵, נגזר חביות בשפת הנהר שהכל פורקים שם חביות, ויש לומר שכשם שהוא שאיר יתכן שגם אחר שאיר שם. ואין המקום סימן.

⁶² שו"ע ונו"כ שם

⁶³ סמ"ע שם יז

⁶⁴ שו"ע ונו"כ שם י ובסמ"ע

⁶⁵ רמ"א שם ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרך היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

